

**Koncepcia ukončenia útlmového programu
v odvetví rudného baníctva**

(Vzatá na vedomie vládou SR dňa 20. 4. 2005)

Koncepcia ukončenia útlmového programu v odvetví rudného baníctva

1. Ú v o d

Predložený materiál hodnotí vecné plnenie útlmového programu v odvetví rudného baníctva, ako bol schválený uznesením vlády ČSFR 440/1990 a uzneseniami vlády SR č. 246/1991, č. 252/1993 a č. 621/2000. Materiál sa nedotýka konzervácie bane Mária v Rožňave, schválenej uznesením vlády SR č. 723/1994.

Úlohou zabezpečiť útlmový program v odvetví rudného baníctva boli poverené podniky Rudné bane, š. p. Banská Bystrica, Železnorudné bane, š.p. Spišská Nová Ves, Uranpres, š.p. Spišská Nová Ves a Banské stavby, š.p. Prievidza. V procese rôznych organizačných zmien súvisiacich s privatizáciou bola realizácia útlmového programu delimitovaná z týchto podnikov do štátneho podniku Rudné bane Banská Bystrica ku dňu 1. 1. 1997. Z citovaných uznesení vlády SR vyplynula pre Rudné bane, š.p. Banská Bystrica povinnosť vypracovať plány zabezpečenia a likvidácie pre jednotlivé lokality, ktoré boli zaradené do útlmového programu.

Plány zabezpečenia a likvidácie boli schválené na lokality (bývalé závody) Banská Štiavnica, Hodruša – Hámre, Dúbrava, Pezinok, Malachov – Špania Dolina, ďalej na lokality Kokava, Stará Kremnička – Kotlište, Sinec, Hnúšťa – Samo a lomu Polom pri Hnúšti. Ďalej plán likvidácie bol schválený aj na hutu vo Vajskovej, kde sa spracovávali koncentráty antimónu z ťažby antimónových rúd na Slovensku z bývalých závodov Dúbrava a Pezinok.

Útlmový program bol schválený aj pre ťažbu a spracovanie rúd bývalého štátneho podniku Železnorudné bane Spišská Nová Ves. Tu boli schválené plány zabezpečenia a likvidácie pre lokality (bývalé závody) Rudňany, Smolník, Rožňava, Slovinky a ďalej na lokality Nová štôlna - Gezwäng, Smolnícka Huta – Fächtenhübel.

Na základe uznesenia vlády SR č. 621/2000 k správe o plnení útlmového programu v odvetví rudného baníctva schválilo Ministerstvo hospodárstva SR v roku 2000 plány likvidácie ďalších banských diel v oblasti Gemera, predtým nezaradených do útlmového programu na lokalitách Sirk-Železník, Rákoš, Vyšná Slaná, Dobšiná, Licince, Kokava, Kišovce, Stará Kremnička – Kotlište, Sinec, Hnúšťa – Samo a lomu Polom pri Hnúšti. Vláda uložila ministrovi hospodárstva zabezpečiť likvidáciu uvedených banských diel ... *v celkovej výške predpokladaných nákladov 33,28 mil. Sk a zároveň uplatňovať v rámci možnosti štátneho rozpočtu v rozpočtovej kapitole Ministerstva hospodárstva SR finančné prostriedky na zabezpečenie likvidačných prác banských prevádzok v rokoch 2001 – 2005 a dávok sociálneho charakteru uvoľneným pracovníkom do doby trvania ich zákonného nároku.*

2. Plnenie útlmového programu

V súlade s citovanými uzneseniami vlády SR štátny podnik Rudné bane zabezpečuje organizačne, projekčne, dodávateľsky i vo vlastnej réžii realizáciu útlmového programu. Podľa posledného uznesenia vlády SR k problematike útlmového programu č. 621/2000 k správe o plnení útlmového programu v odvetví rudného baníctva, mali byť technické práce ukončené v roku 2005. Vzhľadom k tomu, že objemy finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu v rokoch 2001 až 2005 nepokryli plánované a dodatočne zaradené technické práce v súlade s uvedeným materiálom prerokovaným vo vláde SR v roku 2000, bol vypracovaný *Návrh koncepcie ukončenia útlmového programu v odvetví rudného baníctva* s ukončením technických prác v roku 2009. Plánovaný rozsah prác nebol realizovaný z dôvodu nárastu cien prác a materiálov, neplánovanými bankskými škodami, ako aj dodatočným zaradením stavieb na základe rozhodnutí štátnych orgánov na úrovni ochrany krajiny a prírody.

Prehľadná tabuľka čerpania finančných prostriedkov za obdobie 2001 – 2005 v mil. Sk.

ČERPANIE DOTÁCIÍ NA ÚTLMOVÝ PRGRAM 2001 - 2005						
	2001	2002	2003	2004	2005	2001-2005
	skut	skut	skut	skut	rozpis	
Technické práce	93,908	96,400	88,500	103,500	86,000	468,308
Soc. úhrady	24,770	26,000	26,000	11,989	25,700	114,459
Spolu náklady	118,678	122,400	114,500	115,489	111,700	582,767

Od vyhlásenia útlmového programu v odvetví rudného baníctva v roku 1990, do konca roku 2000, bolo zo štátneho rozpočtu poskytnutých na jeho realizáciu 1 419,9 mil. Sk. Z toho asi jedná tretina bola použitá na úhradu zákonne nárokovateľných dávok sociálneho charakteru uvoľneným pracovníkom.

3. Predpokladané ukončenie útlmového programu

Na základe vyššie uvedených skutočností Ministerstvo hospodárstva SR a Rudné bane, š. p. prehodnotili potreby na ukončenie útlmového programu v odvetví rudného baníctva podľa jednotlivých lokalít a vypracovali plán útlmového programu na roky 2005 až 2009 a zostatok potrieb na dokončenie útlmového programu po roku 2009. Plán je spracovaný podľa jednotlivých lokalít, ako aj sumár za strediská Banská Bystrica a Spišská Nová Ves a tiež za celý štátny podnik. Na jednotlivých lokalitách sú finančné prostriedky členené na technické práce a na sociálne úhrady. Technické práce sú vykonávané dodávateľsky, alebo vo vlastnej réžii. Súčasťou technických prác je aj prevádzkové zabezpečenie (réžia) a bankské škody a náhrady.

Prehľadná tabuľka finančných prostriedkov požadovaných na dokončenie útlmového programu v mil. Sk

POTREBA DOTÁCIÍ ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU NA ÚTLMOVÝ PROGRAM						
	2006	2007	2008	2009	2006 - 2009	po r. 2009
Technické práce	86,000	86,000	109,000	84,000	365,000	13,6
Soc. úhrady	25,100	28,000	10,000	10,000	73,100	*
Spolu náklady	111,100	114,000	119,000	94,000	438,100	

* Vyplácanie dávok za najvyššiu prípustnú expozíciu (NPE) bude po roku 2009 postupne klesať a zanikne okolo roku 2030.

Plán útlmového programu na roky 2005 až 2009 je v tabuľkovej forme v prílohe.

Prehodnotenie týchto potrieb zohľadňuje všetky platné rozhodnutia Ministerstva hospodárstva SR k plánom zabezpečenia a likvidácie jednotlivých lokalít zaradených do útlmového programu a prijaté uznesenia vlády SR k útlmovému programu v odvetví rudného baníctva.

Zostatok prác po roku 2009 zohľadňuje len práce súvisiace s ochranou životného prostredia a monitorovaním rekultivovaných alebo sanovaných plôch po banskej činnosti. Neuvažuje sa s búracími prácami u tých objektov, ktoré je možné odpredať (aj za cenu nižšiu, aká je podľa znaleckého posudku), prípadne bezodplatne previesť na obec, a tým ušetriť finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na búracie práce.

Výnosy z odpredaja plieneného a repasovaného banského materiálu a kovového odpadu z likvidovaných banských prevádzok a výnosy z odpredaja nepotrebného nehnuteľného majetku (podľa zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, v znení neskorších predpisov) š. p. Rudné bane používa na financovanie technických prác a na úhradu záväzkov z predchádzajúcej banskej činnosti (napr. Slovenskej konsolidačnej a. s.).

V súčasnosti k finančne najnáročnejším stavbám patria najmä rekultivácie plôch po skládke tetraedritových výpražkov a koncentrátov v Rudňanoch, čistenie kontaminovaných vôd vytekajúcich zo skládky nebezpečného odpadu po bývalej antimónovej huti vo Vajskovej a likvidácia povrchových objektov a hlavných banských diel bývalého závodu v Banskej Štiavnici. Technické práce realizované dodávateľským spôsobom sú zabezpečované podľa zákona č.523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní.

4. Poskytovanie dávok sociálneho charakteru

Rudné bane Banská Bystrica uhrádzajú poškodeným baníkom v rámci útlmového programu rudného baníctva dávky za dosiahnutie najvyššej prípustnej expozície (tzv. NPE) a dávky vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania (tzv. renty).

Na základe § 272 ods. 1 zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení prebrala sociálna poisťovňa od 1. januára 2004 od zamestnávateľov výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993. Podľa § 279 ods. 4 tohto zákona majú Rudné bane povinnosť zaplatiť Sociálnej poisťovni najneskôr do 30. júna 2005 sumu prebratých plnení (rent) vyplatených za rok 2004, ktoré Sociálna poisťovňa oznámi Rudným baniam najneskôr do 31. marca 2005. Plnenia za rok 2005 uhradia Rudné bane Sociálnej poisťovni do 30. júna 2006 a plnenia za rok 2006 do 30. júna 2007.

5. Z á v e r

Realizácia útlmového programu rudného baníctva v súlade s platnými uzneseniami vlády SR k plánom zabezpečenia a likvidácie na jednotlivých lokalitách je spojená s riešením mnohých problémov, ktoré v čase spracovania a schvaľovania plánov likvidácie banských lokalít neboli známe. Technické práce sa väčšinou vykonávajú odstránením jednoúčelových objektov na povrchu bývalých závodov vrátane rekultivácie pozemkov a odstraňovania

následkov na životnom prostredí po dlhoročnej intenzívnej banskej a úpravárenskej činnosti podľa požiadaviek orgánov životného prostredia a vlastníkov pozemkov.

Vo všeobecnom záujme je aj sanácia kontaminovaných území po banskej činnosti na lokalitách, kde bola ťažba ukončená z ekonomických dôvodov ešte pred vyhlásením útlmového programu rudného baníctva v roku 1990. Takou je lokalita Poproč, ktorá doteraz nebola zaradená do útlmového programu. Na podnet starostky obce Poproč sa touto lokalitou zaoberalo Ministerstvo životného prostredia SR. Konštatovalo sa, že Rudné bane Banská Bystrica ukončili ťažbu a úpravu antimónovej rudy v roku 1965. Po ukončení banskej činnosti zostali nezabezpečené hlavné banské diela a neboli zrekultivované odkaliská flotačných pieskov. Na odstránenie hroziaceho nebezpečenstva vydal Obvodný banský úrad v Košiciach záväzný príkaz podľa § 42 ods. 2 písm. b) zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov. Odborný odhad nákladov na sanáciu dotknutého územia je asi 8 mil. Sk.

Predseda Košického samosprávneho kraja v januári 2004 požiadal Ministerstvo hospodárstva SR o zaradenie bane Mária pri Rožňave do útlmového programu v odvetví rudného baníctva s cieľom predísť prípadným negatívnym vplyvom zatápania bane na mesto Rožňava.

Baňa Mária nebola zaradená do útlmu, lebo sa predpokladalo, že polymetalické ložisko s obsahom striebra sa bude ťažiť. Problematika predčasného ukončenia ťažby a následného zatápania banských priestorov na Bani Mária pri Rožňave je známa a v podstate sa naplňajú predpovede, že súkromná spoločnosť, ktorá Baňu Mária získala v privatizácii, ale ani terajší vlastník (Rudohorská investičná spoločnosť, s. r. o. Spišská Nová Ves) a taktiež ani držiteľ dobývacích priestorov Rožňava I a Rožňava III (Želba, a.s. v konkurze Spišská Nová Ves) nebudú mať zdroje ani záujem na sanácii a dlhodobom zabezpečení možných negatívnych dôsledkov po banskej činnosti z minulosti, keď banský podnikal štát. Rudné bane majú skúsenosti so zatápaním banských podzemných priestorov a sú odborne a technicky pripravené sanovať predvídateľné negatívne prejavy aj na Bani Mária. Predpokladom je však zaradenie Bane Mária do útlmového programu rudného baníctva a vyčlenenie a schválenie použitia finančných prostriedkov v rozpočtovej kapitole Ministerstva hospodárstva SR na túto činnosť. V prípade zaradenia Bane Mária do útlmového programu rudného baníctva by bolo potrebné previesť na š. p. Rudné bane, Banská Bystrica aj dobývacie priestory Rožňava I a Rožňava III. Odhadovaný náklad na sanáciu a zabezpečenie diela predstavuje čiastku asi 10 mil. Sk podľa rozsahu prác.

Vzhľadom na aktuálny stav danej problematiky Ministerstvo hospodárstva SR nenavrhuje zaradenie Bane Mária pri Rožňave do útlmového programu. Týmto všetky povinnosti vyplývajúce z banskej legislatívy ostávajú na držiteľovi dobývacích priestorov Rožňava I a Rožňava III, ktorým je Želba, a.s. v konkurze Spišská Nová Ves a na majiteľovi bane Rudohorskej investičnej spoločnosti, s.r.o. Spišská Nová Ves.

V priložených plánoch útlmového programu na roky 2005 až 2009 je zahrnutá len lokalita Poproč.